

Příloha 1 – Dopis vyučujícím

Vážená paní učitelko,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy oboru Učitelství pro 1.stupeň ZŠ a píší diplomovou práci na téma *Frazémy v češtině na 1.stupni ZŠ*. Součástí práce je výzkum porozumění frazémům žáky čtvrtých a pátých ročníků.

Pro respondenty jsem připravila pracovní list, jehož vypracování žákům zabere cca 20 minut. Obracím se na Vás s prosbou, zda byste věnovala část vyučovací hodiny rozdáání pracovního listu žákům a vysvětlení zadání v případě, že by si s ním žáci nevěděli rady. Chtěla bych Vás požádat, abyste žákům nevysvětlovala dané frazémy ani slova, ze kterých se skládají. Pro výzkum je podstatné zachytit realistickou situaci mezi žáky ve znalosti a chápání frazeologismů. Zároveň by měli být žáci ujistěni, že jejich práce nebude klasifikována ani jinak hodnocena.

Výsledky budou vyhodnocovány anonymně.

Předem Vám i žákům moc děkuji za spolupráci.

S pozdravem

Markéta Krompolcová

Příloha 2 – Pilotní dotazník



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ...

... z nebe nespádl.

Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá.

Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí.

Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem.



Doplň pranostiky a přísloví:

S poctivostí Medardova kápě

Chybami se Březen, za kamna vlezem, duben



Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

.....
.....

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

.....
.....

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

.....
.....

Nehas, co tě nepálí.

.....
.....



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

.....
.....

Příloha 3 – Ukázka vyplněných pilotních dotazníků

 Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY


KONCE

Únor bílý... z nebe nespádí.
Kolik řečí umíš, ... ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, ... pole sílí.
Žádný učený... tolikrát jsi člověkem.



 Doplň pranostiky a přísloví:

S poctivostí ... člověk nepije Medardova kápe
Chybami se ... člověk má Březen, za kamna vlezem, duben ... ešči kam budem ✓

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

... se nikdy nic si vydrží celý rok. ✓

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

... že budeš mít štěstí ✗

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

.....

Nahas, co tě nepálí.

... aby nedělala problém ešči větší



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

... nemají čerha na sed. Nedělej se komára sllblouda

 **Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:**

ZAČÁTKY

KONCE


Únor bílý ... z nebe nespádí.
Kolik řečí umíš, ... ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, ... pole sílí.
Žádný učený ... tolikrát jsi člověkem.



 **Doplň pranostiky a přísloví:**

S poctivostí Medardova kápě

Chybami se člověk učí ✓ Březen, za kamna vlezem, duben

 **Vysvětli, co věty znamenají:**

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Na svatého Martina padá sníh ✓

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Jak se k nikomu chováš tak se on chová k tobě ✓

Nehas, co tě nepálí.

Neruš věci, co nejsou problém



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Boží mlýnský melou pomalu ale jistě.

 **Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:**

ZAČÁTKY

KONCE


Únor bílý ... z nebe nespádl.
Kolik řečí umíš, ... ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, ... pole sílí.
Žádný učený ... tolikrát jsi člověkem.



 **Doplň pranostiky a přísloví:**

S poctivostí Medardova kápě

Chybami se *člověk učí* ✓ Březen, za kamna vlezem, duben *úřá sam ludem* ✗

 **Vysvětli, co věty znamenají:**

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Jak začnu na nový rok, tak se musí být po celý rok. ✓

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Jakože bude snít. ✓

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

*Když do lesa volám, tak se z lesa ozývá.
Když do lesa volám, tak lesím snít.* ✗

Nehas, co tě nepálí.

Ze slabou bolest vydrám. ✗



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

.....
.....

 Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE


Únor bílýz nebe nespád.
Kolik řečí umíš,ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije,pole sílí.
Žádný učenýtolikrát jsi člověkem.



 Doplň pranostiky a přísloví:

S poctivostí jak řívat líp Medardova kápě

Chybami se člověk učí Březen, za kamna vlezem, duben

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Průba kdyse roztrojivá jakto 24. 12. sah se říkají že do hade po celí rok

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

PŘIVEZE SNÍH

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

CHOVÁŠ SE K NĚKOMU SPATNĚ ON K TOBĚ TAKY

Nehas, co tě nepálí.


kdysi kvi něco mervadi sah se o do mervadij



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

darovanému homi na ruzby nehlédí, kdo jámu kopá sám do ní padá

Příloha 4 – Finální verze dotazníku

 **Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:**

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ...

... z nebe nespadl.

Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá.

Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí.


Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem.

 **Doplň pranostiky a přísloví:**

Bez práce nejsou..... Na svatého Jiří vylézají

Chybami se Březen, za kamna vlezem, duben ještě

 **Vysvětli, co věty znamenají:**

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

.....
.....

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

.....
.....

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

.....
.....

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

.....
.....



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

.....
.....

Příloha 5 – Ukázka žákovských řešení první části dotazníku



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ...

... z nebe nespád.

Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá.

Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí.

Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem.



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

○ Únor bílý ...

... z nebe nespád. □

□ Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá. △

△ Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí. ○

□ Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem. □



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ...

... z nebe nespád.

Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá.

Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí.

Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem.



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ...

... z nebe nespád.

Kolik řečí umíš, ...

... ale dne nepřidá.

Svatá Lucie noci upije, ...

... pole sílí.

Žádný učený ...

... tolikrát jsi člověkem.



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ... z nebe nespádí.
Kolik řečí umíš, ... ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, ... pole sílí.
Žádný učený ... tolikrát jsi člověkem.



Spoj začátky a konce přísloví a pranostik:

ZAČÁTKY

KONCE

Únor bílý ... z nebe nespádí.
Kolik řečí umíš, ... ale dne nepřidá.
Svatá Lucie noci upije, ... pole sílí.
Žádný učený ... tolikrát jsi člověkem.

Příloha 6 - Ukázka žákovských řešení druhé části dotazníku



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *hadí*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *nevylezem*



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *hadí a šelmy*

Chybami se *učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *nam budem*



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *hadí*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *sbíjí*



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *hadí a šelmy*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *nam budem*



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *perníčky* Na svatého Jiří vylézají

Chybami se *opravují* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *bude*



Doplň pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *myši*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *je zima*

 Doplně pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *upíky?*

Chybami se *máme* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *BUBEN?*

 Doplně pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *hříchů*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *sami budem*

 Doplně pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *koláče* Na svatého Jiří vylézají *čapové*

Chybami se *člověk učí* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *ne*

 Doplně pranostiky a přísloví:

Bez práce nejsou *peníze* Na svatého Jiří vylézají *mněši*

Chybami se *má* Březen, za kamna vlezem, duben ještě *budem*

Příloha 7 - Ukázka žákovských řešení třetí části dotazníku

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Na svatého Martina časlo račina směřij

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Kdo jinému dělá překážky sám na ně
doplácí

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Když se k volání hezky chováme na nový rok tak
by ho a domáček měla vydušit po celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Když přijíždí Svatý Martin znamená to si
je žít a v podě smíha

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Když se k někomu chováme hezky tak se k ně
smíha

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Když chce někomu ublížit sám se k ně
ho

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.


zaha je po celý rok má někdo škerá

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Je někdo je má někdo rálí ale sám
má smělá

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

.....

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.


Někdy říká, že má chesky

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

.....

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

*Když chceš udělat někomu zle, pak také to přijde
na tebe*

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

To bude veselé

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

To bude vesela zpráva

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Les z lesa slyšíme ozvěnu

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

.....

 Vysvětli, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

*co se stane na nový rok, tak se to bude dělat po
celý rok*

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

*Když přijede Svatý Martin, může být ráčí
směšit*

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

*navzdáváš něco do lesa, tak se někdy ozve hlás
hlas, protože je tam ohlas*

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Když vykopáš díru, tak do ní může spadnout ? ? ?

.....

Vysvětlí, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

To co se stane na Nový rok se bude provádět celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Znamená to že přichází zima.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

To co někomu řekneš ho ti někdo odpoví.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Znamená to že když někdo někomu nějak ublíží, sám se mu stane.

Vysvětlí, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Když si něco záleží uděláš 11 sábků se mu se bude psát celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Přichází zima.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Když člověk řekne něco záleží o jiném člověku sábk se mu se psá.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Kdo chce udělat někomu lumpárnu sábk se potom sám schytá.

Vysvětlí, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Jak ten jeden den prosíš, tak celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Jak jak se ke lidem budeš chovat, tak se oni budou chovat ke tobě.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Den na svatého Martina sněží.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Kdo chce někomu ublížit, ublíží sám sobě.

Vysvětlí, co věty znamenají:

Jak na Nový rok, tak po celý rok.

Co se stane na nový rok tak se bude psát celý rok.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

Na svatek svatého Martina má nasnížit sníh.

Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Když jsi na někoho zlý bude na tebe taky zlý.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Nedělej na chvilku budeš mít sněhu.

Příloha 8 - Ukázka žákovských řešení čtvrté části dotazníku



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Des kšerův štěka nekouše.



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Darovanému koni na ruky nehledí.



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Tichá voda břehy mele.



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

mají šok pro člověka, ale velký šok pro lidstvo,
mluví se stříbro, mlce a mlčí se zlato



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Raně mláče dál dostáče



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Čině žamber dobře, pekle se ho odovzná, Darovanému
koni na ruky nehledí, Co stí mávidi, to sudce
nehledí



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Sablko nehradí daleko od stromu, roste jako houby po
dešti, hlad je větší než kuchyň.



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Vůně dobrého domova nejčistší. Ne všechno slabo se ledkne. Přechodí do hospody bez peněz. Lze je řešit na fošile.



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

SVATÁ ANNA CHLADNÁ Z RÁNA, ŠIJÍ S NÍM VŠICHNY ČERTI



Pro rychlíky: Pokud znáš ještě jiné pranostiky nebo přísloví, které tu nebyly zmíněny, napiš je:

Na svateho Rehoře cíp ledi přes moře.